

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egy évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy óra helyben	1 "
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy anna tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos (Wollzeile 22). Haase Wien Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilvtéri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám hová a lap szel-lemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékes czikkek díjaztatnak.

Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”
politikai és közgazd. napilap
1874. második fél évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar elkerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legezlszerűben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Az egyetemi tanév megnyitása.

(L—i.) A mirektorunk is szólott s mint pesti székfoglalója: a miénk is „beszélgetni magáról”, mert a szavak, a melyeket szólt „kemény beszédek” valának s aligha porolvasás nélkül el fognak mulni.

Az egyetemi év megnyitása, az alapító-örvényezik szentesítésének napjától számítva, most is október 12-én vala, és pedig nagyobb ünnepélyesség színével ékeskedve: a vigarda nagy ermében, nagy számu és diszes férfi és női özőség jelenlétében. Ott láttuk az intelligens nevesebb képviselőit, a világi és egyházi öbb egyéneket, ezek közt az épen városunkban időző Fogarassy Mihály ő excját, stb.

Az ünnepély programja három számból állott: Dr. Machik Béla lelépő rector, beszámoló, Finály Henrik, új rector, székfoglaló beszéde és Szamosy János, bölcsészeti kari déán, értekezése: Sohokles tragoediájának női lakjairól.

Hogy a megnyitási ünnepély két főmomentumáról kissé részletesebben szólhassunk: az utóbbiról épen csak annyit jegyzünk meg, hogy az érdekes tanulmányt az alkalomhoz illő tapintatos hang, vonzó könnyedség s helesen kimért hatások jellemzik, — a mű tudományos méltatása ugy sem e helyi és a mi szánk levén.

A lelépő rector beszámoló-beszéde, ugy özőség és tudjuk, a jelenlévő közönség ösz-

tatlan tetszését vitta ki s valóban, mint a beszéd alább olvasható teljes szövegéből mindenki meggyőződhetik, nem érdemtellenül. Emelkedett hang, választékos előadási módor s a történeti adatok tetszetős csoportosítása, nem csak világos, hanem egyszersmind előnyös képet is nyújt a lefolyt egyetemi tanév belelé-tének s vizont, ha mindjárt sokkal reserváltabb állást foglalt el, rector-társának, azon tényezőkkal szemben, melyek a lefolyt tanév alatt az egyetem autonómiáját sértették és teljes kifejlődését gátolták s részben megbénították: mégsem sem mondhatni, hogy dr. Machik simasága lágyaság, óvatossága bátoratlanság lett volna. És a beszédből egyszersmind azok is, kik e zsöngé intézet iránt — már akár jókáró, akár kicsinylő — érdeklődéssel viseltetnek, meggyőződhetnek e beszámolóból, hogy a mult évi adatokkal szemben itt tényleges előhaladást jelezhetni s a remény, melyet az egyetemhez némelyek kötöttek, a megvalósulás illetőleg megsejgyenyülés legbiztosabb útján van.

Csak folytassa is ez utat.

A másik, az új rector beszéde már bizonyonnyal nem fog oly osztatlan helyesléssel találkozni, a mint, hogy mindaz, a ki elég bátor, hogy a nyílt bírálat és leplezetlen roszalás darázs-fészkébe nyuljon, számíthat — s valószínűleg számít is — rá, hogy a felszerinti helyeslést még több hibáztatással fogja megvásárolni. Ám azért s épen azért, mi erősméressel tudunk adózni az ily morális bátorságnak s csak azt kívánjuk meg tőle, hogy kelőleg megválassza az alkalmat, tapintattal a hangot s kiszámítva a hatást és horderőt, mely a kitűzött cél elérésére biztató és előnyös.

Öszintén megvallva, minem hisszük, hogy az új rector e föltételeinknek mindenkben megfelelt volna s lehet, hogy csalódunk, de mi azt hisszük, hogy épen az általa kitűzött s szintén a magunkénak vallott cél érdekében ohajtandó lesz vala ama határ és horderő óvatosabb kimérése, a mit fennebb jelzünk.

Mi is egyetemünk létföltételeinek tartjuk a két magyar egyetem paritásának ténynyé válását; mi is ohajtjuk, hogy kormányunk és törvényhozásunk e részen ne a szűkmarkuság, hanem a bőles előrelátás és a jövőre számítani tudás politikáját kövesse; mi is hisszük, hogy a kolozsvári egyetem, míg a finanziaalis szükség által sem igazolható szűkmarkussággal dotaltatik, összehasonlítva a budapestivel; tudjuk, hogy a kellő anyagi áldozatok, valamint a tanári kar összhangzatos munkálkodása nélkül — a szerfelett lassu fejlődhetés okán — nem eléggé fölhasznált pénz az egyetemünkre fordított összegek; mi is megvárjuk a miniszterrel, hogy mind a kolozsvári tanári állomásokat olyanokká tegye, tétesse, hogy a Budapestre való kinevezés ne „előléptetés” le-

gyen az itteni tanárookra nézve, mind pedig óvakodjék a kolozsvári egyetem ifjai erejét ismételt érvágásokkal gyöngíteni s ne félege-sitse meg Budapestre való kinevezései által a tanári kart, mint ez az orvosi fakultásnál történt, holott e kar, a nélkülözhetetlen, de mindég oly fejletlen állapotban levő gyakorlati-intézetek okán, épen a legnagyobb mérvű támogatásra, erősbítésre tarthatna méltó igényt. Mi, mondjuk, mind e tételeknek vallói vagyunk s egyáltalán meg nem tagadhatjuk az új rector-tól sem azt, hogy igen sok igazságot mondott el, sem azt, hogy nagy morális bátorságnak adta tanubizonyosságát — de viszont azon vádak, melyeket egyedül a kormányval szemben emel nemcsak ezt, hanem tényleges közállapotainkat is illetik; és azon megrovásai, melyeket a tanszemélyzet belviszonyaira nézve hangoztat, nem azon ut, melytől, mi részünkről, javulást remélhetnénk.

Igaz, a budapesti egyetem aránytalanul nagyobb javadalmakban részesül; ám, van-e állam-kincstárunk azon helyzetben, hogy egy-szerre két egyetemet bírjon a minta-egyetem magaslatára emelni, s ha e szerint csak rendre-rendre s nem egyszerre tudunk haladni: vajon nem indicvala van-e, hogy előbb a már félig készet fejezzük be, azt, melyet, ahhoz még a külföld szemé is előbb és jobban lát, s vajjon e ténynek egyetlen magyarázata csak az lehet-e, hogy a kolozsvári egyetem ellen „el-lenségek” indulatok működnek, hogy ezek oly „támpontot” nyertek, melyről a törvényho-zásra és a kormányra káros „nyomást” lehet gyakorolni? Mi ezt alig hisszük s épen, mert a mostani miniszter már kész alapítási költségvetést vett át s mert egyetemünk iránt kétségbe nem vonható jóakaratu tetteket mutatott már föl: elhibázott orvosszernek tartjuk azt a hangot, melyen az új rector e részen nyilatkozik.

Igaz, a tanszemélyzet kebelében — mennyire a kiszivárgott hírek nyomán ítéltetünk — sajnos félreértések is fordulnak elő; azonban ezek elhárítására nem amár senyvedőben levő parázs ujra és ujra felbolygatása vezet s legkevésbé az azon módor, mely hozzávetéseket positiv tények gyanánt ad elő. Mi is féltékenyen őrizzük egyetemünk reputációját — de épen azért óvakodnánk az egyesek neta-láni botlásait az egyetemi rector jelentő beszéde által magával az egyetemmel kapcsolni össze, s ha, mint látszik, a budapesti egyetem némi kicsinyléssel néz a fiatalabb test-vér felé, az elismertetést, a becsültetést méltóan csak idővel és munkával véljük kierősíthatni.

Szóval, a rectori beszéd kiindulási pont-jait, majd mindenkben, magunkévá tesszük — de azon határig, meddig jónak látja haladni, mi részünkről elmenni nem tudunk, s félünk, ama buzgó jóakaratu, mely az új rector vezeté, tullott a czélon.

A meteorok helyzete naprend-szerünkben.

Tanári székfoglaló beszéd.

Tartotta: Pál Károly, m.-vásárhelyi ref. tanár 1874 sept. 5.

(Folytatás.)

A csillagászok a legújabb időben kiszámították, hogy azon meteorok száma, melyek 24 óra alatt földünk légkörén áthaladnak s oly világosak, hogy éjjel pusztá szemmel is láthatók, $7\frac{1}{2}$ millió, sőt, ha ide számítjuk a távcsövel láthatókat is, 400 millió növekedik; úgy hogy néha hópelyhekként rohannak át az égbolton s több órákon át meg sem számálhatók. 1799. nov. 12. Humbold S. és Bonpland kora reggel nap felkölte előtt több ezer hulló meteor szemléltek 4 óra hosszáig a mexicói partok-ról, melyeknek világító üstöke 5—10 fok hosszú volt. Ezek közül a legtöbb szikrázás nélkül tűnt el, mások pattogtak, szikrákat hánytak nagy terjedelmű magjukból, melynek fénye a Jupiterével versenyzett. 1833. nov. 12. ismét oly sűrűn hullottak eme csillagok, hogy Arago 3 óra alatt 240 ezeret számított meg.

A lehulló tüzes tömegek alkán érik el a föld-felületét, ez esetben fények fokozata szerint hulló-csillagoknak vagy tűzgolyóknak nevezetnek; de némelykor a földre esnek úgy hogy tökéletes elégték vagy elgőzölgesők előtt elérik a föld felületét, ekkor meteorokövek, lebköveknek vagy meteorvasaknak mondatnak. Különbséget szoktak tenni a szorványos vagy sporadikus hulló-

Hiában! a rohamos haladás ugy szólnán lehetetlen. Egyetemünk, e mi legsajátabb tulajdonunk haladást ohajtva, nagy lépéseket várva, de csak kicsinyek mutatkozva: a rector magnificus ezeket alig akarja meglátni s ennek okát kutatva, akaratlan a tulhajtás hibájába esett. Ám ez kétszeres ok arra, hogy fényes hivatalának eszközeit oly előrehaladó lépések kivívására használja, hogy jövő évi beszámoló beszédének, a felmutatott sikerek által, maga desavouálja mostani tulerős nyilatkozatait.

Ugy legyen!

A kölcsön sikere.

(A) A 153 milliomos kölcsön második fele is teljesen el van helyezve: az aláírás oly fényesen sikerült, hogy az aláírt összegek negyedrézég menő reductiót kellett fogantatba venni. Maga Budapest és Bécs csaknem az egész összeget aláírták; Londonban az aláírás eredményei elég kedvezők, a német piacok pedig különösen Berlin és Köln, noha a porosz bank épen akkor emelte a kamatlábat s noha ezuttal a német kormány nem vett részt az aláírásban, a subscriptio sikere fényesnek mondható. Egészen véve a kibocsátó consortium megállapodásai szerint a közönség az aláírt összegnek csak 23 %-át kapja. E szerint csaknem ötször annyit ajánlott fel az európai pénzpiacz Magyarországnak, mint a mennyit ez kért. A magyar hitel erő annyi csapás, előbbi kölcsönökkel tett annyi kedvezőlen tapasztalás után, valóban jól eshetik minden magyar szívnek a külföld ezen bizalmi szavazata; jól eshetik látni, hogy a töké politikai és pénzügyi helyzetünket sokféle bajaink daczára sem tekintí javíthatatlannak, menthetetlennek.

És ez öröm annál teljesebb, mert a bizalmi szavazat csakugyan az idegen tőkéből indul ki. Ezuttal Magyarország is többet — négyszer annyit — irt alá a magyar kölcsönre, mint az utolsó comissiónál történt. De ezuttal is hasznatlanul keressük az aláírók sorában a magyar elemet; főuraink, főpap-jaink, nagybirtokosaink, a hazai kereskedelem ugy-szólván egészen távol maradnak az aláíróktól, noha a consortium részéről erre külön fölhevittak. Igaz, hogy a magyar gazdasági életet az utolsó négy év csapásai és válságai rendkívül megviselték; nem lehet a kis és középbirtokosok hazafiságára appellálni, mert ez osztályok ugy is eleget szenvednek a régóta beállt tőkehiányban.

Ez osztályoknak csakugyan nincs pénzük; szükségleteik fedezése is eléggé ig énybe veszi őket.

De az föl nem tehető, hogy olyan országban, mint nálunk, a hol roppant gazdag főri családok és főpapok vannak, ezen legfőbb osztályok kisebb-nagyob tőkével ne rendelkeznek, szomorú tehát, hogy ez osztályok tehetőségük szerint nem adtak pénzt az államnak, midőn oly kedvező feltételek közt kéri azt. Ismeretes dolog, hogy nem egy gazdag emberünk játékpapírokba fekteti vagy takarékpénztárakban 6%-kal gyümölcsözteti tőkéit; az államnak azonban ezen

csillagok és az ugynevezett hulló-meteorrajok vagy özőnők között, ahöz képest a mint azok egyenkint megjelenve vonulnak át az égbolton minden lehetó irányban, vagy pedig nagy számban haladnak egy közös pályán, mi által ugy tűnnek fel a vizsgáló előtt, mint egy nagy egész szétszakadozott részei.

A wittenbergi híres phisicus Chladni Frigyes, az acustica tudományos megalapítója, állítá legelőbb 1794-ben, hogy vastömegek eshetnek a világűrbe földünkre. Állítását e világ bolondságuak hitte s azt bizonyítgatni iratát eszlelenség szüleményének, magát pedig örültnek tartották; később azonban számos hasonló meteorosések, minőkre alapítá Chladin merész állítását, meggyőzték a tudományos világot a fölő, hogy a wittenbergi tudós munkája még sem tartható pusztán rosz witznek.

Chladin azt állítá, hogy a világegyetemben a nagy égitesteken kívül — minők a nap, bolygók, holdak és üstökösök — még más megszámlálhatlan kis testecskék is vannak, melyek minden lehetó irányban körülforogják az univetsumot a nagy bolygók közös mozgásuk alkalmával néha ezekre rohannak. „Ma ezen tömegek — folytatja Chladin — a föld légkörébe jutnak, rendkívül gyors forgásuk nagy hőseget fejt ki a légreszesekékhöz történt súrlódás következtében, miért az egész tömeg tüzgolyóként mutatkozik nekünk.”

(Foly. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

A tanár.

Regény.

Írta: Currer Bell.

Eyre Jane, Shirley stb. szerzője.

Huszonkettődik fejezet.

(Folytatás.)

Jól láttam. „Hanem bizonyonyal” — gondoltam magamban — „nem leszek mindig ily szegénységgel megverve; jöhet idő, midőn még visszavásárolhatom.”

„Ki vette meg a képet. Tudja ön?” kérdém. „Hogy képzél a félet? Én sohasem tudok arról, ki mit vesz; most ismét a nem gyakorli ember szólott önöből, hogy is teszi fel, hogy az egész világ érdeklődik az iránt, a mi önt érdekli. Nó éjt — holnap reggel indulok Németországba; hat óra alatt visszajövök s lehet, akkor ismét beszélek e meglátogatom. Kívánsi vagyok látni, ha akkor sem lesz még semmi állomása, szóla, s oly gyorsan, oly kárörvendően nevetett, mint maga Mephisfeles s e hängcs nevetés közben eltűnt.

Tudjuk, hogy bármily közönyössékké válnak is személyegyek, hosszas távollét után előtűnnek, még

is a velők való találkozás s újabb elválás némi kellemes érzést hagy hátra; nem így Hunsden; egy rövid társalgás vele, ugy hatott mindég az emberre, mint egy kalán keserű kina-só. Fajarság maró csipősség és keserűség vegyüléke; ha valjon birt-e ama gyögyeszer, gyögyerejével is, nem tudom.

A nyugtalanított lélek, nyugtalan álmakat idéz elő; nagyon keveset aludtam e találkozást követő éjjelen; csak reggel felé tudtam elszenderedni; de alig kezdett a szender átmenni álomba, a midőn dolgozó szóbámból áthallatazó zaj felriasztott, e szóba háló-szobám mellett volt s tisztán kivehető lépteket hallék s mintha valami butoradarabot, tolnának odább; a mozgás alig három percet tartott s az ajtó becsukódással szűnt meg. Hallgatództam, de légy sem mozzant többé, talán csak álom volt vagy tán valamely más lakó eltévesztette az ajtót s magáé helyett az én szobámba lépett be. De még csak öt óra volt, a nap sem jött volt még fel s én is álmosnak éreztem magamat; befordultam tehát a fal felé, s kevés idő múlva nem tudtam semmit a világról. Midőn vagy két óra múlva felkeltem, eszembe sem jutott többé az egész dolog; de kilépve háló szobámból az első tárgy, mi szemembe ötlék ismét emlékembe hozta éppen az ajtó mellett, oda betolva s még egyenesen fenállva, egy nagy pakoló szekrény állt, durva jöszág, nagy de keskeny; valami hordár toltá bé ide valószínűleg, de miután senkit nem látott a szobában, csak ott hagyta a bejáratnál s távozott.

„Ez nem nekem szól” — gondoltam magamban, bizonyosan más valakinek van szánva.

(Folyt. köv.)

osztályok nem hiteleznek, noha az teljes biztosíték mellett sokkal jobb kamaton kéri pénzüket.

Ez a Magyarországon levő tőke-birtokosainak áldozatkészségét — mely tulajdonképpen nem áldozatkészség, hanem igen kitűnő és jövedelmes üzlet — nem a legszebb színben tünteti föl. Nem ez, hanem az idegen, a külföldi az osztrák, a német és angol tőke tette lehetővé a magyar kölcsön fényes sikerét. Az idegenek több bizalommal viseltetnek Magyarországi gazdasági ereje és fizetési képessége iránt, mint az a polgárok, a hiken állami életünk nyugszik. Ez fájdalmas jelenség s egyedül fekete pontja a kölcsönművelésnek, mely kitűnő eredményeivel minden irányban lehetővé teszi államháztartásunk reorganisatiójára irányuló munkálkodásunk üdvös befejezését. A külföldi tőke ünnepélyesen manifestálta, hogy bizalommal nézi az ország törekvéseit a pénzügyi helyzet javítása terén. Rendelkezésünkre bocsátá az eszközöket, melyek azon időre, melyet reformjaink megvalósítása igénybe veend, pénzbeli zavarok ellen biztosítanak bennünket. Most az országban a sor a bizalomra érdemesnek mutatkozni. A kölcsön sikere nemcsak önmagunk, hanem a külföld irányában is szent kötelességünké teszi, hogy időpazarlás nélkül siesünk pénzügyi helyzetünk rendezésére. Ezt a munkát készíti most elő a kormány, vele kellend foglalkoznia a törvényhozásnak s nem lehet elég nyomtatékkal és elég gyakran ismételn, hogy a munka sikerétől van függővé téve Magyarország gazdasági felvirágozása és politikai önállóságának biztosítása.

Két rektori beszéd.

I.

Dr. Máchik Béla, lelépő rector beszámoló beszéde.

Tisztelt egyetemi gyűlekezet!

A rectori tiszt utolsó kötelességét teljesítem ezúttal, midőn rectori székemet választott utódomnak ünnepélyesen átengedendő, a lefolyt év történetét visszaspillantok. A lelépő rectorok e szokásos kötelem — igazgatásuk történetét röviden eszteni — nálam némi módosulást szenved, a mennyiben az nem csak a magam, hanem a lefolyt év első felében működött elődöm pályáját is felöleli, a ki előbb volt kénytelen egyetemünktől megválni, mint sem e kötelem teljesíthette volna. Különösen kiemelni ezen körülményt, annál is inkább tartozom, mert midőn egyetemünk múlt évi igazgatását rajzolom, nem szakíthatva teljesen szét annak a személyektől független menetet, az e téren elért eredményeket csak együtt adhatom, s így azokat saját érdememnek látszatnám tulajdonítani, holott úgy a tényleges időt, mint a lebonyolítandó ügyek fontosságát tekintve, mindkettőből a nehezebb rész elődöm D. Schulek Vilmosnak jutott, s ha a lefolyt rectori igazgatásnak egyetemünk fejlődésére üdvös, maradandó befolyása lesz, ezért az elismerés legfőképp őt illeti. Pedig benső meggyőződésem, hogy lesz, hogy van.

Megadni az anyagi alapokat — s a kellő személyzetet csak egyik része minden intézmény életbeléptetésének, — mozgásba hozni, körvonalozni működése utait, ama számtalan apró akadályt elhárítani, mely egy nagy testület együtt működését gátolhatná, az éltető erőt, a szellemet belélehelni, mely a szervezetet elevenen együtt tartja, nem kevésbé fontos másik része annak.

S a lefolyt egyetemi év ez irányban nevezetesen maradandó egyetemünk életében, s vele rector társam, D. Schulek Vilmos igazgatása. Ő anyai buzgalommal, odaadással szentelte magát az egyetemi adminisztráció minden, még legaprókékos kérdéseinek is, fáradhatlan kitartással dolgozott az egyetemi kezelésben rend, egyöntetűség megállításán, hogy midőn távoztával a rectori tisztet átvettém, szabályzott ügymenetet s azon mindenütt az ő keze-nyomatát találtam s e részben földadatom főleg abban állott, az általa meghonosított rendszert, elveket fenntartani, tovább fejleszteni.

A midőn rector társamnak az egyetemi adminisztrációra gyakorolt nyomtatékos befolyását hangsúlyozom — az e téren elért eredményt egyszersmind a lefolyt év egyik fővíványának kell megjelennem.

Régi egyetemünkél az adminisztráció mellékes jelentőséggel bír — mivel ott, az abban az évek sorsán át megszerzett ügyesség biztosság azt szinte mellékesnek, feleslegesnek tünteti föl, éppen mert ott már akadálytalanul, észrevétlenül működik, — ellenben, a hol e biztosság, e pontosság, elérve még nincs, ott érezhető csak igazán e hiány s ott becsúlhat meg annak elhárítása, mert csak ott lehetősé összehasonlítás a két állapot közt.

Ha a lefolyt egyetemi év történetét egy átlagos pillantással átnézni lehetne, nem mutatna az nagyon sok fényes, felettébb előtűnő pontot, de az őszbenyomás, melyet nyernénk, nem lenne egészen kedvezőlen, — s csakugyan többet nem is várhatunk; egyetemünk rövidéletkoru, szerényebb létfeltételek közt jött létre, hogy sem rendkívüli eredményeket már most kívánhatnánk.

Különben is a dolog természetében fekvődvén, hogy ily intézményeknél nagyobb szerű eredmények csak lassan és fokozatosan mutatkoznak.

Az imént jelzett adminisztráció ügymenet rendezése mellett a lefolyt év történetéből különösen a tanszemélyzetbeni változások, az egyetemi polgárság

körében mutatkozott jelenségek, a tanügy rendezése körüli reform mozgalmak, az intézetek folytatásos felszerelése — s az egyetemi épületek körüli javítások emelkednek ki, mihez még a tanári karokban felmerült megvitatás számos elvi jelentőségű kérdésnek számíthatom, mivel ez bár számokban, vagy a közönség előtt munkálatokban fel nem tüntethető, egyetemünk szellemét még is egy időre meghatározta.

A mi illeti a tanerőket, egyetemünk közelebbi múlt tanévében azokra nézve következő változások állottak be, a jogi karban Dr. Concha Győző a politika nyv. rendkiv. tanára a karfeltejesztése következtében ugyanazon tanszékre rendes tanárrá nevezetett ki; az állanszámviteltan előadásával pedig Kuzmich Emil számtanadós, e szak volt előadójának a tanév elején bekövetkezett halála után Ruziczka Béla pénzügyi titkár or. bizatott meg a n. mélt. miniszterium által — a kar megkérdése nélkül.

Az orvosi karban több változás állott be. Ugyanis D. Schulek Vilmos a természet nyilv. rend. tanára egyszersmind ezen egyetem volt rectora; D. Fodor József az államorvostan ny. rend. tanára; továbbá D. Plósz Pál a körvegytan ny. rendkiv. tanára a budapesti egyetem meghívását elfogadván, egyetemünktől a tanév közepén megváltak.

E három kitűnő tanfőrfi eltávóása ép oly nagy veszteség a mi egyetemünkre, mint a minő nagy nyereség a budapesti egyetemre nézve, mellyel pártisanuk jogilag ugyan megvan, de a mely a tanári anyagi jutalmazáson felül, intézeteinek felszerelése, taneszközeinek gazdagsága által a tanár tudományos működésének tágabb és hálásabb tért nyújt, a személyi és az államorvostani tanszék helyettes tanárok által látattak el a tanév második felében, az elsőre nézve D. Feuer Nathaniel volt személyi tanársegéd és egyetemi magán tanár a másikra nézve D. Ajtai Sándor az általános kórtan és gyógyszeratan ny. rend. tanára lett a helyettesítéssel megbízva.

A megürült tanszékkek közül eddigé a kar javaslatára, illetőleg meghívására folytán kinevezetett dr. Ajtai Sándor az államorvostan ny. rend. tanárul, az élet és körvegytan ny. rendkiv. tanárul D. Viskovszky József; személyi tanszék pályázat alatt volt és annak betöltése legközelebb várható.

Végül a kar kezdeményezésére ujon felállított bór és bujaktortani tanszéke is betöltetett, arra dr. Geber Ede bécsi egyetemi magántanár nevezetvén ki nyilv. rendkiv. tanárul.

A bölcsészeti és természet-tudományi karokban az egyetem alapítása óta betöltve nem volt tanszékkek látattak el, névszerint a bölcsészeti karhoz Turner Adolf az általános és összehasonlító földrajzra rendes tanárul, a mennyiség-tan természet-tudományi karhoz Réthy Mór mennyiség-tan természet-tanra rendkiv. tanárul nevezettek ki.

Utóbbi a kar megkérdése nélkül, mi fölött anélkül, hogy a kinevezettnek tudományos szak-képzettsége iránt bár miféle kételey merült is volna fel, tisztán csak a kolozsvári egyetem alapításáról szóló törvényben körülírt autonómiaának védelmére, kénytelen volt ugy az illető kar, mint az egyetemi tanács a nagyméltóságú miniszterium előtt sajnálkozásának kifejezést adni.

Három kar nyert e kinevezés által régóhajtott kiegészítést, melynek horderejét eléggé megítélhetni, ha a mennyiség-tan természet-tanának a magasabb szak-képzésre, a földrajznak, ezenkívül a közélettanodai tanárok gyakorlati kiképzésére való jelentőségét tekintetbe vesszük, valamint a fontosságát mérlegeljük, mellyel napjainkban a bór- és bujaktortannak tudományos művelése, s a orvostan hallgatóinak abban való szakképzése bír.

Ezenkívül örömmel jelezhetem egy fontos intézménynek egyetemünkön gyakorlati életbeléptését, értem a magántanarit, mely által a kinevezett tanárok mellett arra képesített magán szakférfiak léptek fel a tanítás terén; névszerint dr. Feuer Nathaniel volt személyi tanár-segéd, a személyi műtét-tanból, dr. Schmidt Ágoston gymn. tanár az újabb mennyiség-tan módszertanból magán tanári képesítést nyertek, kiket, mint e nevezetes intézménynek egyetemünkön első képviselőit melegen üdvözlök. Nem mulaszthatom el egyetemünk tanterfőiről szólva, említést tenni ama kitüntetésekéről, melyekben azok egy némelyike részesült; így a jog és államtudományi kar Berde Áront a nemzetgazdaság és pénzügytan ny. r. tanárát jogtudori, ugyszintén az orvosi kar Mina János karbeli ny. rk. tanárt a sebész-tudori, a mennyiség-tan természet-tudományi kar Brassai Sámuel, Koch Antal és Martin Lajos karbeli ny. r. tanárokat bölcsész-tudori oklevelekkel tisztelte meg.

Egyszersmind kedves kötelességet teljesítek, midőn az egyetemünk tanárait külföldi élt kitüntetésekkel is említem: így ő felsége a király dr. Groisz Gusztáv tanárnak a magyar nemességet adományozta. A magyar tud. akademia Szabó Károly tanár-társunk irodalmi babérjaihoz egy újabb levelet fűzött, kisebb történelmi munkáit, nem összege, hanem elismerése által jelentékeny jutalmában részesítvén; ugyan csak őt a nagyméltóságú miniszterium az országos gyűjtemények végett tartott enquétebe tagul meghívta; ki kell emelnem a kitüntetést, melyben dr. Kanitz Agost tanártársunkat a florenzei nemzet-

közi kertészeti kiállításon az ott egybegyűlt külföldi szaktudósok jury taggá és szakosztályi előadó-vá választása által részesítették, továbbá, hogy a nagyméltóságú miniszterium dr. Generich Antalnak a karbonizatió intézet gyűjtemény-tárának megalapítása körüli érdemei elismerésül 500 forintot utaltványozott; valamint, hogy dr. Ajtai Sándor tanárunkra tudományos czélukból általa tett külföldi utazásokra 600 forintnyi utazási átalány engedélyeztetett.

(Folytatása következik.)

II.

Finály Henrik ez évi rector szék-foglaló beszéde.

Igen tisztelt kartárs urak!

Nemes ifjuság!

Nagyérdemű gyűlekezet, hölgyeim! uraim!

Mikor vállalkoztam annak a tisztnek az elfogadására a melyet kartársaim többségének bizalma reám ruházott, tökélyesen számot vetettem volt magammal; megmérlegeltem azokat a tényezőket, a melyek közreműködése teszi az egyetemi rector állását épen oly terheessé, mint díszessé; meggyőződtem, hogy ha az egyetemnek első alakulása óta a tudományos világ mindig nagy és kiváló kitüntetésnek tekintette és fényes méltósággal ruházta fel a rector magnificus állását, ennek az volt az oka, mivel nagyfóntosságú és kényes felelősséggel kapcsolatos kötelességeket csatolt hozzá; mivel érezte, hogy ezeknek nem csak nehézségekkel, hanem néha kellemetlenségekkel is járó teljesítéséért, miután anyagi javadalmat nem nyújt, erkölcsi jutalommal kell kárpótlást, bért juttatni.

Meglehet csupán egyéniségem kifolyása; de megvallom, hogy a rectori méltósággal egybefüggő kellemetlen vagy legalább nem nagyon örömdetes teendőik egyikének, még pedig nem is csekélynek, tekintetem és tekintem most is mai feladatomat, a mely kötelességemmel teszi, hogy legalább is magamról beszéljek. Bocsnatot kérek előre is ezért, rövid leszek.

Tisztelt kartársaimhoz fordulok mindenekelőtt, hogy ma, itt, ez ünnepélyes helyen és pillanatban, nyilvánosan adják kifejezését annak a benső és őszinte hálaérzetnek, a mely egész valomat áthatja azért, hogy a rector választásánál az én igénytelen személyemre vetvén figyelmeket, oly kitüntetésben részesítettek, a melyre, nem mondom, hogy nem óhajtam — mert hiszen kislelkűség lesz való nem óhajtam oly megtisztelést, a melyre valamennyinket már tanári állásunk is érdemesit — hanem csakugyan nem mertem reményt táplálni. Ugy tekintem én azt, mint választóimnak ünnepélyesen kifejezett bizalmas reményét, hogy én, a mennyire anyagi és szellemi erőmtől és tehetségtől telik, meg fogok felelni az e reményben kifejezett várakozásnak. Vajha mondhatnám, hogy e remény, e várakozás lel némi alapot multamban, abban a működésemben, a mellyel változó körülmények közt és különböző állásokban majdnem egy negyed évszáz óta lehetett szerencsém fáradozai hazánk és nemzetünk közügyei körül, főleg, ha nem is mindig kizárólag, a közoktatás és tudományos művelődésünk terén.

E pillanatban a megtisztelő bizalomra nem tudok egyebbel felelni, mint avval az ünnepélyes fogadással, hogy, ha bármely ágában azoknak a tevőleges vagy nemleges kötelességeknek, a melyek rector teendői és nem teendői köré meghatározóak; ha bármelyikében azoknak az ügyeknek vagy kérdéseknek, a melyek akár a szorosan vett keblü ügykezelést; akár egyetemünk viszonyát törvényes többségéhez vagy rokon társintézetekhez; akár a rectori méltóság és a tanári kar tekintélye megővését és csorbítatlan fenntartását illetik; ha ezekben az én rectoriágom alatt bár minemű bonyodalmak, nehézségek vagy váratlan háborítások találának előfordulni: én tisztetemhez képest és abból kifolyólag minden örömet és tehetséget, utógondolat nélkül, saját személyes vagy anyagi érdekeim merő mellőzésevel, egész odaadással és buzgalommal; — de kénytelen vagyok hozzátenni, személyre való minden tekintet nélkül is — oda fogom fordítani, hogy a nehézséget legyőzzem, a bonyodalmakat kioldjam, a háborításokat megszüntessem; nem fogok kimélni munkát, fáradságot, vagy, ha kell áldozatot is, hogy feladatunk minden tekintetben kifogástalanul eléget tegyek.

De hogy ennek a fogadásomnak kellő eredményelhessem, nem szabad nekem csupán a magam erejére utalva maradnom. Merem állítani, hogy inkább a szerény mint az elbizakodott emberek közé tartozom, még sem vagyok annyira hűjával az önértzetnek, hogy túlságosan erőtlennék, hogy igen kevéssé képesek tartssam magamat. Van annyi bizalmam magamban, hogy a magam erején és a magam emberségéből is merek egyre-másra vállalkozni, még pedig meglehetősen bizonyossággal számítva a sikerre. De a hol az ember egy közügyben vezérszerepre vállalkozik, ott legalább is azoknak a támogatására kell számíthatnia, a kik vezérnek választották. Kérem tehát tisztelt ügyfeleimet és főleg az egyetemi tanács tagjait, hogy ügyféli támogatásukat, bölcs tanácsadásukat tölem meg ne vonják. Hogy e folyó évben legyen kit támogatni, kinek tanácsot adni, arról én gondoskodom.

Van azonban egy körülmény, melyet itt szó nélkül nem hagyhatok. Az egyetem önállóságának és önkormányzó jogának természetes következménye,

hogy a rectori hivatalt választás után ruhazza a tanári kar egyik tagjára. A választástól pedig elkölöníthetetlen a pártalakulás, kivált oly esetekben, a mikor van kikből választani. Én, részemről, rég megtanultam, hogy a személyes kérdések eldöntésére adott szavazatokra tökélyesen ráállik Cicero állítása: populus romanus non judicat. Ez itt annyival is igazabb, mivel közöttünk elhibázott választásról semmiesetre sem lehetett volna szó. A döntő indok az ily szavazásoknál személyes rokonszeny; mely az egyik jelölt irányában inkább vonzza a szavazást, mint a másik irányában. A választott erkölcsi kötelessége beérni a nyert többséggel és még csak látszatit is kerülni annak, hogy bárcsak tudni is óhajtaná, hogy kik voltak azok, a kik inkább rokonszenveztek mással mint vele. Másként áll a dolog a választóval, a kiből, bár mennyire érzi is magát arra kötelezve, hogy a többség akarátának hódoljon, még is megmarad egy kis keserűség azért, hogy nem az ő nézete győzött. Én azoktól a tisztelt ügyfeleimtől, a kik tán jobban szerettek volna ez uttal mást látni e helyen, mint engem, nemcsak reményem és várom, hanem, nyíltan kimondom, megkövetelem, hogy bennem ne az egyént nézzék, a kihez férhet rokonszeny és ellenszeny; ne a személyt, a mely ugys csak ideig óráig foglalja el a helyet, hanem nézzék a rectorra, a ki épen oly halhatatlan, mint maga az egyetem; a ki képviselője lévén az egyetemnek kifelé és felfelé, épen azért van felruházva a „magnificus“ czímmel, hogy e küldetésében kellő tekintély támogassa minden tényét és minden lépését; és a ki végre nem az ő személyéért, hanem a magunk legéltetőbbé vágyó érdekében segítünk és támogatunk kell, a hányszor fontos érdekek megővése, hatalmas megtámadások elleni védekezés oly erőfeszítést igényelnek, a melyek kifejtésére egyes ember tehetsége nem lehet elegendő.

Hogy ezt elvet ma különös nyomtatékkal említem fel, annak nem oka attól való félelemem, hogy nem lesznek képesek rectori feladatunknak megfelelni. Rendes körülmények közt, oly ember, a ki miot én, évek hosszú során át tudományos irányú intézet kormányzásának és igazgatásának lényeges tényezője volt, ettől nem félhet. Én nem magamat féltém, hanem igen is féltém ifju egyetemünket; féltém azt a nagy és magaslatos célt, a melynek elérésére történt ez egyetem alapítása; féltém a tudomány tekintélyét, a mely csorba nélkül nem maradhat, ha képviselői nem tesznek minden lépten-nyomon szembeálló bizonyosságot arról, hogy nem csak a tárgyalagos tudásnak, hanem az alanyi erkölcsi művelődésnek is kellő magaslatán állanak.

E tekintetben a mi állásunk és a mi egyetemünk helyzete sokkal kényesebb, mint a milyen lehetett valaha bármely más egyetemén. Ha meggonoljuk, hogy már eszménj és egy második egyetem felállításának magyar földön éppen ott támadtak megnyíltan bévallott ellenséges indulattal, a hol leginkább pártolást kell való reményleni; ha látjuk, mi ként terjed az ellenséges indulat mint egy lassan és biztosan harapódzó ragály mind tovább és tovább oly körökbe is, a melyek eleintén a legőszinteb jóakarattal támogatták az eszmét és segítették létesítését; ha tapasztaljuk, hogy minden intézkedésünk, működésünk és törekvésünk mily bűntől lag hat vissza az egyetemünk jövője és életképessége iránt felmerült és, ugy látszik, még döntő helyre is beharapódzott kishitűség: lehetetlen meg ne győződnünk arról, hogy itt valami komoly bajnak kell lenni, a melynek elhárítása annyival is inkább igényli minden figyelmünket, annál nagyobb mértékben hívja munkára minden tehetségünket, minv igazi mivoltát, okát és székhelyét csak sejtethjü bizonyosan nem tudhatjuk. Engedjek meg nekem hogy e tárgyrol elmélkedjem, érdekeinkbe mélyebbe beható tárgyat egy sem tudnék találni, és ha meg történnék, hogy téves felfogásra alapítván okoskodó saimait helytelen következtetéseket vonnák el belőlő vigasztalni fog a kimaradhatlan cefalattal szembe az a meggyőződés, hogy sehol se tanul az emb anyuit a mások tévedéséből, mint éppen az ily természetű kérdések tárgyalásaiban.

Lássuk legelőbb azokat a jelenségeket, a melyekben a jelzett baj nyilatkozik.

Az egyetemünket alapító és életbe léptető törvény, valamint azóta kibocsátott nem egy rendes világosan kimondja, hogy a kolozsvári m. k. tud. egyetem tökélyesen egyenjogu és egyrangú ifja testvére a fővárosban székelő m. kir. tudományegyetemmel. Mindazonáltal azt tapasztaljuk, hogy szán intézkedés felőlől, és nem egy alólól nyilvánuló rekvés is — ha nem szándékosan, annál rosza — ugy tünteti fel a mi egyetemünket, mint vala alsóbb rangú, másodrendű intézetet a budapesti e rangú és rendű egyetemhez képest. Avagy nem teszi é, ha feun is, alant is előléptetésnek tekint egy tanár áthelyezését a kolozsvári egyetemről a pestihez?

A kolozsvári egyetem felállításakor sokszor betett hallani nagy befolyású emberek szájából, hogy ha már állítunk egyetemet, nekünk nem kell hoz zugegyetemet — még mintegy egyetemet is emlegett. Nem volt ebben semmi feltűnő. Általános volt a náz, hogy a budapesti egyetemen sok viszazás s kás, s k ódon nézet, sok fonák viszony uralkod mint a mult időkbeli átdörökölt és részint véikes e gedékenséget, részint jobbat nem ismerő vagy ismer nem akaró korlátoltság által magrózött visszaé

Ezeket merőben kiküszöbölni, a régi egyetemet személynézet és szervezet tekintetében alapjában és tökéletesen oly gyökeresen átalakítani, hogy a jelzett panasz minden lehető oka egyszerre és rögtön el legyen hárítva, bajos munka, tán nem mondom sokat, ha azt mondom, lehetetlen lesz vala. Könnyebbnek, kivihetőbbnek látszott egy merőben új egyetemet, merőben új szervezet alapján és merőben új személyzet beállításával létesíteni, a melyet semmiféle múlt emléke, semmiféle hagyományos szokás, semmiféle örökös elöljáró nem akadályoz vala rögtön és egész őszinteséggel arra a pályára lépni, az egyenesen és biztosan a sikerhez és célhoz vezet. És mit tapasztalunk? Minden lépést, nyomon megállapodást fele után, szűkmarkúságot még a legelkerülhetlenebb szükségek megadásában is. Megengedem, hogy tán közölünk némelyek igen vérmes reményekkel néztek a jövő eleibe; de azért mégis merem állítani, hogy még a szerény remények se teljesülnek. A míg a budapesti egyetemnek százazereket lehet juttatni palotaszervi intézetek emelésére, a kolozsvári egyetemnek szerény hajlékra se jut; intézeteink egy része bérlet helyiségekben, másik része a legelső szükségnek is alig megfelelő, nyomorúságosan ücszölög, inkább romnak nevezhető épületekben van elhelyezve. Klinikáink nem állanak független rendelkezésünkre, hanem egy a mi főhatóságunknak nem is felelős és egyetemünk körén kívül álló kórházigazgató jó akaratától függnek. Tantermeink egy része apró szobácska, és még ilyen sincs elegendő számmal. Nem vagyok én háládatlan kormányunk irányában, és őrmest ismerem el azt, a mit egyetemünkért tesz; de éppen azért, mivel a kormány jó akaratától még vagyok győződve, mind e jelenségekben kétségbevonhatatlan bizonyosságát látom annak, hogy vannak ellenséges befolyások, a melyek utat találtak magoknak a törvényhozó testület körébe is, és ott meg tudták kelteni azt a támpontot, a melyről a kormány vezérférfiakra is gyakorolhatják a mi hátrányunkra irányult nyomást. A mintaegyetem eszméjét ellenünk fordították, galád-gunygyal vetik ifjú egyetemünknek szemire, hogy még nem mintaegyetem; a míg másfelől mindezt elkövetnek, hogy a kormányt irányunkban oly eljárásra bírják, a mely mellett soha se is válhatik belőle mintaegyetem.

A mely perczben egyetemünk eszméje meg volt pendítve, alattomban és nyíltan indult meg ellene az izgatás; miután létesítését még sem tudták megakadályoztatni, legalább arra követnek el mindent, hogy fel ne virágozhassék. Történik itt valami hiba vagy botlás — és hol nem történhetik ilyen? — azt mohón felkapják, és ezerszeresen nagyítva kúrtolják a világ minden tájába; csinálunk valami ügyes vagy jó dolgot — pedig ördöcsékvés nélkül mondhatjuk, hogy már csináltunk ilyet is — azt vagy agyon kell halgatni, vagy ha már ezt nem lehet, tettettett tudatlansággal másoknak érdemül tulajdonítani. Egyetemi életünk legfőbb és legnevezetesebb mozzanatait a fővárosi időszaki sajtó alig méltatja egyszerű megemlékezésre. Nem beszélnek a kolozsvári egyetemről, nehogy valaki észrevegye, hogy van.

A mikor ez előtt két évvel megindultunk pályánkon, az egyetemi tanszékeken, de még inkább a karok és a tanács üléseiben, az egyetemi hatóságok hatáskörében nagyobbára ujenczok voltunk. Hogy ily körülmények közt kiválóan az igazgatás gépezete nem működhetett avval a szabatosséggal, a mely csak huzamos gyakorlatnak lehet eredménye, természetes; annál inkább természetes, mivel zsinórmértékül azokat a törvényeket és szabályrendeleteket szabták előnkbe, a melyek a budapesti egyetemen érvényesek; e szabályrendeletek ide küldött magyar szövege pedig olyan, hogy ha meg akartuk érteni, előbb vissza kellett fordítani az eredeti német vagy latin nyelvre, a melyből Pesten magyarra fordították volt. Menynyi megrovásnak és korholásnak voltunk ezért kitéve! Mintha éppen az egyetemi tanárnak első és főfeladata nem volna az ő tudományzaka művelése, hanem az irodai formások tanulmányozása.

(Vége követk.)

A szászok a megyék területi kérdéséhez.

Közöljük ezennel azon különvéleményt, melyet Szabenszék és város nagygyűlése folyó hó 7-dikén a megyék kikerekítése kérdésében határozott fölterjesztése ellen a kisebbség bejelentett és azóta be is terjesztett.

Alólírott közgyűlési tagok a többség határozatát nem tartjuk észarányosnak a következő indokoknál fogva:

A többség határozata nem tartalmaz feleletet azon kérdésekre, melyeket a ministeri leirat a közgyűléshez intézett és mely feleletadásra közgyűlésünk voltaképpen össze lett hívva; említett határozat ellenben oly tárgyakra terjed ki, melyek közgyűlésünk tanácskozási alapját nem is képezhették.

Ugy vagyunk meggyőződve, hogy Szabenszék összes lakossága egyakarattalag őrmest ohajtani határozottan nyilatkozni az eléje terjesztett nagyfonságú kérdés iránt, illetőleg az iránt, hogy miként kívánna a kikerekítés keresztültételét könnyebb és jó közigazgatás érdekében.

E kívánságot a kisebbség javaslatában látjuk kifejezve, minél fogva mi a többség határozatában az egyetem meghallgatása, a Királyföld épségben tar-

tása, az ennek számára sürgetett külön municipális törvény alkotása körül megpendített kérdéseket, tehát magát a többség határozatát is nem csak fölöslegesen, hanem közgyűlésünk hatáskörébe nem tartozónak is tartjuk, mint hogy közgyűlésünk említett határozatával saját önállóságát egy kifogásolt más testület felsősege alá rendeli.

Habár egyfelől, a többségnek a Királyföld épségben maradására és a számára alkotandó külön törvény alkotására irányzott kívánságát tekintve, a királyföldi lakosok külön történeti és régi szabadaimakkal kapcsolatos sajátosság viszonyok létezését elismerjük (miként azokról a királyföldi románok 1873. martius 1. és 2-án tartott nagyszabasi értekezlete nyomán megállapított programmban és a törvényhozás elé terjesztett föliratban föl lettek említve) ugy másfelől e sajátosság viszonyok azért még sem igényelnek külön területeket és külön törvényt, mert azok sokkal czélszerűbben általános törvényben lehetnek méltatva, melyre nézve azonban jogos kívánságunk, hogy ilyen köztörvény hasonló kedvezéseket az egyenjogúság érdekében minden kiváltságos állapot megszüntetésével az állam valamennyi polgárára terjeszsen ki, miként már az 1848-diki törvényhozás ígérte volt. (Pozsony, VII. törvényez., kolozsvári I. t. cz. és az 1868 évi 43. t. cz. 10 §-lye.)

A többség azon kívánságát sem oszthatjuk, hogy a kormány az egyetemet hallgassa meg a kikerekítés ügyében; mert az egyetem ez iránt nem lett megkérdve, mert az egyetem soha sem volt municipális testület, mely valaha ilyen nexusban lett volna valamely törvényhatósággal, hogy ezzel szemben oly jogokat gyakorolhasson, mint valóságos más törvényhatóság, például Szabenszék közgyűlése; mert az egyetem továbbá sohasem avatkozhatott a királyföldi törvényhatóságok önhatósági jogaihoz mert előbb az 1868 évi XLIII. t. cz. 10. §-lye nem az egyetem, hanem az „illetők” meghallgatását rendeli el; ezen „illetők” alatt pedig csak az egyes autonóm törvényhatóságok (székek és vidékek) és maga a lakosság érthetők.

Az egyetem nincsen hivatva területi jogok gyakorlására, mert azok kizárólagosan az állam hatálo m hatáskörébe tartoznak és ekként azokat csak az állam gyakorolhatja az autonóm törvényhatóságok segítségével. Az egyetem ilyes jogát semminemű sarkalatos törvény alapján kimutatni senki sem képes.

(Folytatás következik.)

Berzenczey László utazásai.

(A bombayi „Times of India”-ból)

A bombayi „Times” f. évi aug. 12. és sept. 8-ki számaiban érdekes két cikket olvasunk Berzenczey kalandos utazásáról. Közöljük mindeket cikkeit. Az első így hangzik:

Bombay, aug. 12. 1874.

Egy bölcsész a múlt században a rákot úgy definiálta, hogy az egy hátrafelé menő vörös hal. Cuvier erre azt mondta, hogy a meghatározás helyes, csak hogy a rák nem hal, nem vörös és nem megy hátrafelé. A lahorei „Public Opinion” minap egy érdekes cikket tett közzé, mely átment a birodalom mindegyik hírlapjába és melylyel ép úgy vagyunk, mint Cuvier ama meghatározással. A cikk egy orosz jezsuitáról szól, ki megfordult Kashgarban és a középázsiai kereskedelmi társulat érélyes igazgatóját megriasztotta, mondván neki a következő jóslatot a nagy Beg Yakub földjén való kereskedésről: „Ha majd én az Emirhez jut, a nagy Beg Yakub így szól: land: Hogy van Russel ur, őrvendek, hogy van szerencsém: szeretném látni a portékáját. — Ön majd mutat neki portékát. — De ő azt fogja mondani, hogy miiket akar látni. — Ön megmutatja neki árucikkeit. — Ő meg így szól: Mennyit kíván érte Russel ur? — Ön megmondja neki a cikkek árát. — Ő a negyedrészét fogja ajánlani és 24 órai időt eaged, hogy gondolkodjék. — De másnapra ön már elvesztette fejét, ő pedig azt az embert, a ki az ön fejét levágta, felakasztatja, hogy az ön kormányát kiengesztelje.”

Lahorei lapársunk e híre minden tekintetben helyes, csak annyiban helytelen, hogy amaz utazó nem orosz ember, nem jezsuita és soha sem mondta a neki imputált bölcs és élezes szavakat. Északi barátunk kétség kívül azért képzelte el, hogy a kérdéses ur orosz és jezsuita lehet, mert megtermelt alkotában elég anyag van két közönséges emberre is, ezek közül az egyik lehetett orosz, a másik jezsuita. Hanem az nem helyes, ha egy író a tényekről annyira eltér, mikor a tények magukban véve is elég érdekesek, ha a képzelem nem is találja azokat bővíteni.

Lapársunk apocryph történetének és ezen authenticusabb soroknak hőse nem orosz, nem jezsuita, hanem magyar utazó: Berzenczey László ur.

Ezen ur most épen egy utat tett meg Szibériából Bombayba, a történetlegelső ilyenű utazása ez, de — ha ez urnak hihetünk — nem az utolsó, melyről a történetnek meg kell emlékeznie, hogy ha a magasatos nagyság lapjait akarja forgatni. — De ne előzzük meg a tényeket.

Berzenczey ur éveken át járt-kelt a földön, ide-oda utazott, megnézte az emberiném lakhelyeit

Chinától Peruig; látott már minden helyet, a melyre ember csak gondolhat.

Tizennégy hónap előtt Bécsben mulatott, midőn arról értesült, hogy Közép-Ázsia senki sem juthat át élve; elhatározta magában, hogy odamegy, tanulmányozza Közép-Ázsia szokásait, aztán visszajár és könyvet ír, hogy az osztrák-magyar nemzet megszerezhesse az e tágyról való hasznos ismereteket.

El volt rá készülve, hogy egykedvűen türi azon megpróbáltatásokat, melyeket el nem kerülhetni ama földön, melyen szembe akart szállni a sorssal; előbb azonban meg akart látogatni egyennél nem kevésbé zord vidéket — Szibériát. E fagyos földön jégföldben megedzette testét lelkét; terve az volt, hogy egyenest délnek megy addig, míg talán sikerül neki Beg Yakubot szemtől szemben látni; e nagy feladat teljesítése után visszatér ugyanezen uton Oroszországba, hogy azon át visszajuthasson a dualistikus birodalomba, melyet hazájának vall.

Egy ideig a volt kedvence eszméje, hogy az orosz hadsereghez csatlakozik és azzal együtt Chivába megy; engedélyt kért erre az orosz kormánytól és természetesen visszautasított. Az orosz politikának e téren nincs mit titokban tartani és azért nagyon helyesen gondolkodott, hogy egy modern külön levelező egész felesleges volna itt.

Ezen terv meghusztatva, Berzenczey ur a szükséges okmányokkal felszerelve Szt.-Pétervárra utazott, hol sikerült neki utlevéletet szerezni.

Azt hitte, hogy ez az utlevél talizmán lesz neki és meg fogja óvni minden bajtól.

Utra kelt tehát Szibéria felé és onnét keleti Turkestan irányában. A határ közelében megkezdődtek a kellemetlenségek. Az orosz hivatalnokok nem tekintették utlevélét, papírjait, angol kémnek nézték és arra kényszerítették, hogy visszaforduljon. Ezt a hátrálást bánatosan folytatta, miglen oly helyre ért, a honnét Bécsbe sürgönyözhetett. Egy két áviratot küldött Bécsbe, a kormány diplomatikai uton közbenjárt és Berzenczey ur megszabadult azon szörnyű gyanu alól, hogy angol zsoldban áll.

(Vége következik.)

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapeston octob. 13. 10. 4. 10 p. d. e.

Érkezett, octob. 13. 11. 6. 40 p. d. e.

Királyunk a királynővel novemberben incognito nagy vadászatra ugra Csehországba utazik. A minis-tertanács az összes közigazgatási adóügyi javaslatokat letárgyalta. Minden nézeteltérés kiegyenlítettett. Ministereink legtöbbje rövid időre vidékre, Ghyoz a bankügyben Bécsbe utazott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, oktob. 11. 1874.

— Othello tegnapi előadása alig fölig telt házat birt vonzani. Nagyobb csoportok csak az álló helyeket mutatkoztak: az ifjúságnak még nem volt módja, hogy érke a classicus darabok iránt teljesen kivesszen. Pedig az előadás két szépen kimagasodó alakja a zsutolt házat is megérdemli vala. Értjük Kovács Gyulát (Othello) és Mátrai Bélát (Jagó). Amaz teljes tudatával az ábrázolásból egyennek, Othellót oly egységes jellemű domborította, hogy a következetes fokozattal emelkedő vonások összhangját a jellemzésben majdnem teljesen kivitte. A hős — majd szerelmében meghunyászkodó oroszlány; az atyai jó-szóra felriadó vő; a zöld szemű szörny által gyötört férj és a szenvedélyben megbomlott férfi váltakozó alakjai, helyes arányban következtek egymásra, s ha a hang helyesebb beosztása is megtartja vala ez arányt (a kirodolókká változó könyveknél meg is bícsakított) s ha a „már lassuló vérű férfi” valamivel kevesebb mozgékonyaságot, ide-oda hajlandozást tanusít vala: alig tudnánk az ábrázolás ellen kifogást tenni. Mátrai Jagója ellen még ennyit sem tudunk. Ő erejét, hangját, jellemzetességét művészi egyarántsággal fejté ki s legfőlebb az alak általános szöszesére nézve tudjuk a tulságos realis jelzőt felhozni. A feltűnőleg hideg (s egy-egy tragikus momentum kikaészásával érthetetlen) közönség csak is őt hivta ki kétszer. Németi Irma Desdemónája kedvetlen, Ditrói Rodrigója igen peozkes vala, ellenben Szacsvai Casója szépen sikerült.

— Az iparos egyeslet tagjai elhunyt derék elnökük: Krémer Ferencz emlékének ünnepep szentelnek. A kegyeletos emlékünnepep e hó végével leend, s ez alkalommal az elhunyt arezképet is le fogják leplezni. A tevékeny, fáradhatlan buzgalmu férfi életirját ez alkalommal Koleszár Sándor fogja felolvasni.

— Hymen. Dr. Török Aurél egyetemi tanár e hó 21-én, vezetí oltárhoz Dahms Mártha k. a-t Berlinben. Öszinte szerencsekívánatunkat e frigvhez. — Fogarassy Mihály erdélyi püspök, ma püspöki székhelyére K.-Fehérvárra visszautazott.

— Halálozás Vipi Ferencz m. kir. igazságügyminiszteri számtiszt e hó 9-én élete 27-ik évében, Nagyszabasi elhunyt. A korán elkötözött hivatalos pályáját a helybeli pénzügyigazgatási számosztálynál kezdé meg s szorgalma és szerénysége által pályatársai közbessülésben állott. Áldás emlékére!

— Farkas Béni s büntársai monstre-pórének végtárgyalásáról, a közlendők halmaza okán, pár napja hallgatni valánk kénytelenek. Még ma sem terjeszkedhetünk tovább, mint, hogy a tegnapi kihirdetett ítéleti eredményt közöljük, remélve, hogy a tárgyalások vázlatát lapunk holnapi számába besoríthatjuk. Tudósítónknak az ítéletre vonatkozó sorai a következők: „Az ítélet összehállítása sok időt vett igénybe, ugy, hogy a kihirdetés csak október 12-én történhetett. E nap reggelén, már 8 óra után nagy közönség várt a nevezetes tényre. A terem hallga-

tóágnak fentartott részét kíváncsiak és résztvevők tömege tölté be, olyanok is voltak jelen, kik egyik, másik vádlott iránt a közönséggel szánalom érzésénél közelebb, nagyobb érdekeltséggel várták a vizsgátló vagy lesújtó eredményt. Végre, ugy föl kilence óraker a végtárgyalást vezető törvényszéki bíró Fogarasi Dániel és a bizottság többi tagjai felálltak s fel a vádlottak mindnyájan s a közönség: megkezdődött az ítélet kihirdetése. A büntények elősorolását tér szűke miatt mellőzvé, csak a büntetés minőségét és mennyiségét közöljük. Farkas Béni: több rendbeli (összesen 24), részint rablógyilkosság, gyilkosság, részint rablás, lopás, rágalmazás büntényében, részint mint közvetlen tettes, részint mint büntárs, elítéltetett életfogytig tartó börtönrre. Krochmálnik Herman, hasonló, összesen 19 büntényben részint közvetlen tettes, részint, mint büntárs, részint, mint büntársas elítéltetett kétél általi halálra s öt illetőleg az iratok ő felsége a királyhoz felterjesztetnek. Fisch Jakob összesen 7 büntényben büntösnek mondatván ki. elítéltetik élethosszig tartó börtönrre. Roth Jakob összesen három büntényben büntösnek mondatván ki, elítéltetik élethosszig tartó börtönrre. Ungvári Ferencz elítéltetett két évi, hetenként egy napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Németi Zsigmond elítéltetett 20 évi, hetenként egy napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Rosenfeld Grosz Merdel elítéltetett 20 évi, hetenként egy napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Hersch Abzug elítéltetett 15 évi hetenként 2 napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Antalfi Oleso János elítéltetett 8 havi, hetenként 1 napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Farkas Izák elítéltetett 6 havi börtönrre. Schmitz Márkusné elítéltetett 8 havi börtönrre. Rosenfeld Mari elítéltetett 3 havi börtönrre. Grünfeld Kati elítéltetett 5 havi börtönrre. Silbermann Mózes elítéltetett 3 havi börtönrre. Ujházi Nagy György elítéltetett 2 havi fogságra. Somodi Mihály elítéltetett 2 évi, hetenként 1 napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Weinberger József elítéltetett 6 évi, hetenként 1 napi börtöl szigorított súlyos börtönrre. Weiss Jakob elítéltetett 1 évi, hetenként 1 napi börtöl szigorított fogságra. Ezen kívül mindnyájan elítéltettek a kárnak és magánjogi költségeknek, az ítéletben minden elítélte kiszabott mértékben leendő megtérítésére. Vádlottak mindenike nyugodtan, a rémület, ijesztés vagy meglepetésnek legesekélyebb jele nélkül halgatá végig az ítéletet. Rosenfeld Mari, Ujházi Nagy György, Somodi Mihály és Ungvári Ferencz a büntetésben megnyugodtak; a többi vádlottak úgy, részint magok részéről, részint a kir. ügyész részéről egy s más tekintetben fellebbeztettek. Mielőtt ezen, minden igyekeztünk dacára is egymás részben hiányos, közlésünk bezárnók, nem tehetjük, hogy a tárgyaló bizottság elnöke k. tsz. bíró Fogarasi Dániel, bírái: b. Konradshelm Oszkár és Nagy Lajos k. törvényszéki bírák, kir. alügyész Szancsali Antal és k. tsz. ki jegyző Bocskor Mihálynak, saját elismerésüket, és a szakértő, egy laikus közönségnek a mienkel egyhangu elismerését ki ne fejezzük azon buzgóságért, fáradhatatlan türelem és figyelemért, lankadatlan kitartásért, melylyel e szakértelmet és egyszerűzetet igénylő munkát befejezték. Méltánatlanság volna föl nem említenünk itt kir. törvényszéki bíró Hildebrand Józsefnek lankadatlan buzgalmat, melylyel e fáradságos, oly bonyolult és nagy akadályok miatt terhes munkát teljes sikerrel befejezték, a végtárgyalási bizottság részére megkönnnyíté a végleges megoldást. A védő ügyvédek nagyobb része szintén igyekezettel felelt meg terhes kötelességének.”

— A Bukarestben megjelenő „Epoche” az ottan tartott lövészünnepep leírását csak most végzi be, még pedig következő sorok kíséretében: „Ha a „Bucarest” nevű lövész társulat a kolozsvári vendégeket Bukarestben nem is fogadta oly ünnepepilylyel, mint például a brassaiai a mi lövészünnepep, a kolozsváriak előtt azonnal feltűnhetett, hogy Romániában ők szivesen látott vendégek, Dr. Fialla a kolozsvári küldöttség elebe ment Buftáig, a Tirgovesti indóház-nál ők a bukaresti lövész társulat tagjai által üdvözöltettek, s magán fogatokon a „Boulevard” szállodába kísértettek. A mi Bukarestben csak látni való van, s mi élvezetet nyújt, oda a vendégek elvitettek; mindezekfelett az ünnepep két napja s nevezetesen a baquet meggyőzhette a nagyrabecsült vendégeket, hogy itt minden sziv őrvendözve értők dobog. A benyomások, melyeket a kolozsváriak innen hazájokba magokkal vittek, egy reménylők, épen oly kiöltáttatlanok maradtak, mint a bukarestieknek az 1874. szeptember hó 14 és 15-ére való emlékezés, s ha e föltevésünk való, akkor e magasatos ünnepep az itteni egyletek évkönyveiben virággal koszorozott lapon arany betűkkel lesz bejegyezve.”

— Bukarestbe a napokban, egy katona tiszt s mérnökökből álló amerikai bizottság érkezett, mely bizottság az Egyesült Államok elnökétől megvan bízva, az európai nagy folyamokat, nevezetesen a Dunát, s ennek torkolatainál végrehajtott vízipépítéseket tanulmányozni. E bizottságnak tekintélyesebb tagjai: Wright tábornagy, Alexander és Comstock tábornokok, Milnor Roberts, Sikles s Whitcomb mérnökök. Ez urak az ottani külügyminisiternél Boerscunál tisztelegtek, s a kormány azonnal a bizottság rendelkezése alá bocsátotta Sulinaba leendő utazás végett a „Stefan cel mare” romániai hadigőzösét.

— Franciaország a leghálásabb régi jó színeszei iránt. Tisztelt becsült öket romjaikkal is. Tapasztalja ezt most Dejazet Virginia, ki először 1802-ben lépett a színpadra s utóljára mult hó 27-én énekelt ama rendkívüli előadásban, melyet az ő javára rendeztek. Elég volt nyílvanosságra hozni, hogy Dejanet k. a. a chansonetek kedves énekesnője agg napjaiban inséget lát, s Páris valamennyi színházának kiünnesztéi rögtön egyesültek, hogy az ő javára egy nagy quodlibet rendezzenek operai és drámai tórdekekből, a közönség pedig tödült, s szívesen vette a drágára szabott jegyet. A pánztárba harminczeder franknál több gyűlt be. Villemessant laputalajdonos, évenként 1200 frankot ajánlott föl neki. Ime ilyen nemes, kegyeletos, jószívű és a sokat rágalmazott francia nép.

Feladás szerkesztő: Szász Béla

Hirdetmény.

Az 1875. évben előforduló maros-ujvár—m. portusi és a m. ujvár—m. solymosi sószállítás, továbbá a sónak a rendeltetési helyén a kamarákba borszállításának és maglálásának biztosítása iránt pályázat hirtetetik.

A pályázati és szerződési feltételek a m. ujvári, m. portusi és m. solymosi kir. sóhivataloknál és a kolozsvári kir. bányagazgatóság sójövédéki ügyosztályában betekinthetők.

Megjegyzendő, hogy a vasúti díjakat M. Ujvárról M. Portusra, valamint M. Ujvárról Dévára a kincstár közvetlen az illető vaspályának térítendő meg; a vállalkozó tehát csak a tengelyeni szállítást teljesítendő saját költségén.

Pályázni kívánók felhívattak, hogy a pályázati feltételekben előírt bántépénzel ellátott írásbeli lepecsételt és a szabályszerű bélyeggel ellátott ajánlataikat, melyeknek a hatóság által kiállított erkölcsi és vagyoni állapotokról szóló igazolvány is felszerelve kell lennie, 1874. évi november-hó 2-kán délelőtt 12 óráig ezen bányagazgatóság elnökségénél nyújtsák be.

Az ajánlat borítékán kiteendő:

„Ajánlat a sószállítási pályázathoz.”

M. kir. bányagazgatóság.

Kolozsvártt, 1874. október-hó 8-kán.

(382)

(3—3)

Hirdetmény.

A tordai kebeles polgárokat illető pálinka korcsmárlási régálé jog jelen év november 18-kán a városi tanács-teremben tartandó nyilvános árverésen 1875. év január-hó 1-től számított 2 egymásutáni évekre haszonbérbe adatik. Kiküldési ár 10,140 frt o. é. állapított meg, mely összegnek 10%-je bántépénzzel teendő.

Zárt ajánlatok a kebeles polgárok elnökehez ezimeze, az árverezés megkezdése előtt elfogadhatók, az árverezési feltételek a tordai városi polgármesteri irodába, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Tordán, 1874. október 4-kén.

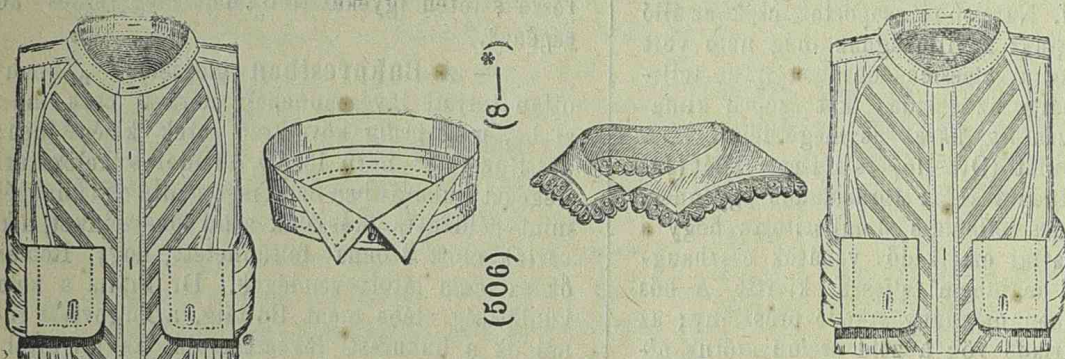
WERESS DÉNES, elnök.
RÉDIGER BÉLA, jegyző.

Karvázy és Társa Kolozsvárt.

Szóló nyomo-zsákok, darabja 1 frt 20 és 1 frt 50 kr.	
Tiszta mustárliszt, fontja	40 kr.
Brassói petroleum, fontja	16 kr.
Amerikai petroleum (gyulhatlan), fontja	20 kr.
Legtisztább disznó-zsír, fontja	52 kr.
Tátrai juhtúró, doboz	65 kr.
Jó asztali bor, kupája	44 kr.
Magyaróráti bor, kupája	56 kr.
Paget-Thea, fontja	3 frt 60 kr.
Jamaikai-rum, többféle árban	
Törökpuszka, 1 nagy skatulya	1 frt 20 kr.
Maláta bonbon Hofféle, egy csomag	30 kr.
Toilette Glycerin, egy nagy üveg	60 kr.
Glycerin Crème vörös és fehér, üvege	40 kr.
Rizling, Muskotály, Bakator, budai borok.	
Szintgy valódi francia pezsgők stb.	(385) (1—6)

Karvázy és Társa Kolozsvárt.

Első és legnagyobb bécsi cs. k. udvari fehérmű gyár-raktár,



képviselve

Teutsch J. B. által Segesvártt,

árul nagyban és kicsinyben a legjutányosabb gyári árakban.
Vászon férfi-ülegeket, „Oxford-férfi-ülegeket.”
Chiffon vagy angol Shirting-ülegeket, fehér vagy tarka színben, külön gallérral és anélkül.
Férfi-gallérokat, közelöket, gatyákat.
Női fehérműveket (ezeknél feladandó, hogy a hölgy szikár, közepes vagy erős terméti.)
Vászon női-ülegeket,
Női-ülegeket Chiffonból, igen ajánlhatók, elegáns kiállításban,
Női-gatyákat, finomak, hímzve és sűtőszóva.
Női-pongyola-öltöket, vagy háló-réklitket,
Női-öltözö-köpenyeket,
Női-gallérokat, elöket és közelöket,
Női-szoknyákat, vállakat, zsebkendőket valódi lenvászonból, francia battistból, battist clair, gyapot, vagy utazott battistból és csecsemő fehérműveket.
Teljes kiházasítások a leggyorsabbtól a legfinomabb fajtáig, minta, mérték és megrendelés szerint legrövidebb idő alatt.
Levéli megrendelések jótállás mellett pontosan teljesítettek s az ár vagy készpénzzel, vagy a megrendelés átvételkor utánvét által fizethető. Férfi-fehérművek levéli megrendelésénél feladandó a nyak-vastagsága centimeterben, t. i. a gomblyuktól a gombig.

Ein neues Abonnement beginnt eben auf:

CORNELIA

(370)

Wiener

(4—4)

Illustrirte Moden- und Damenzeitung.

Am 1. und 16. eines jeden Monats erscheint regelmäßig eine Arbeits-Nummer von 8 Seiten, eine Unterhaltungs-Nummer von 4 Seiten, ein Schnittmusterbogen im grössten Format.

Preis vierteljährlich mit freier Postzusendung nur fl. 1. 20 kr. ö. W. ganzjährlich bei Vorausbezahlung nur fl. 4. 50 kr. ö. W.

Noch nie, seitdem es Journale giebt, hat sich ein Blatt so rasch in allen Kreisen der Gesellschaft eingebürgert, wie die „CORNELIA“.

Solche Erfolge können nur durch wirkliche Gediegenheit, Reichhaltigkeit und Billigkeit erzielt werden, und da Zahlen besser beweisen als Worte, geben wir eine vergleichende Uebersicht des Inhalts während der letzten drei Monate der „CORNELIA“ und daneben des „Bazar“.

Die „CORNELIA“ brachte:
344 Abbildungen
78 Schnittmuster
49 Stickereivorlagen

Der „BAZAR“ brachte:
345 Abbildungen
66 Schnittmuster
9 Stickereivorlagen.

Druckerei Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvártt.

Die „Cornelia“ enthielt somit, bei um ein Fünftel billigerem Abonnements-Preise, in drei Monaten nur eine Abbildung weniger als das Concurrentenblatt, dagegen zwölf Schnittmuster und vierzig Stickereivorlagen mehr! Die „Modenwelt“ enthielt in denselben drei Monaten 36 Schnittmuster und 30 Stickereivorlagen weniger als die „Cornelia“.

Der Zweck des praktischen Theils der „Cornelia“ ist, vermittelt der grössten Mannigfaltigkeit von geschmackvollen und doch einfachen Moden, sowie zahlreichen Handarbeiten, welche sämmtlich in den eigenen Wiener und Pariser Künstler-Ateliers der Verlags-Handlung auf Holz gezeichnet und geschnitten werden, ein unentbehrlicher Rathgeber im täglichen Leben zu sein, sowie durch die vollkommenste Brauchbarkeit seiner deutlichen Schnittmuster jeder Dame Gelegenheit zu bieten, ihre eigene und der Kinder Toilette, Wäsche u. s. w. mit bedeutenden Ersparnissen selbst anzufertigen.

Der Inhalt eines Jahrganges der „Cornelia“ bezieht sich auf mindestens 1500 Original-Illustrationen, 200 Stickerei-Vorlagen, 360 Schnittmuster, und es ist eine unumstößliche Thatsache, dass die „Cornelia“ das preiswürdigste und reichhaltigste Modenjournal von ganz Europa ist.

Die Redaction des belletristischen Theils stellt sich als Grundsatz, nur stylvolle, unterhaltende und belehrende Original-Artikel und künstlerisch ausgeführte Original-Illustrationen zu geben; sie will bilden und erfrischen auf die Frau wirken und wird darin durch Beiträge der beliebtesten Schriftsteller und Künstler unterstützt.

Abonnements werden per Postanweisung entgegengenommen vom

Cornelia-Verlag Wien VI. Magdalenenstrasse 23.

Előfizetések egy negyed évre 1 frt 20 kr-ával
Stein János könyvkereskedésébe intézendők.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.
FELHÍVÁS
takarmány és gabona készletek
tűz-elleni biztosítására.

A naponként ijesztő mérvben előforduló tűzkárok, melyek gyakran egész közönségeket hamvasztanak el, alkalmat nyújtanak most különösen az aratás idején és multával, a t. gazda-közönség figyelmét a „Victoria“ irányozni, mely tűzkár ellen biztosítást nyújt mindennemű takarmány neműekre, szalmás és szemes gabonákra, úgy fedél alatt, mint szabadban (ez utóbbiaknál a biztosítás érvénye eleséplés után a magra is kiterjed, mihelyt annak hová rakása előre bejelentetett), továbbá: Cséplőgépekre helyt, vagy úton, gazdasági és lak épületekre, marhákra kint és bent, gyárakra, készletekre, gazdasági eszközökre stb.

A biztosítás érvénye kiterjed úgy a magán, a biztosított tárgyon kiltott, mint szomszédától átharapozott tűz általi károsodásra; végre a villámcsapás által előidéztett tűz-esetre is.

A mentés, vagy kihurczolkodás által idézett károk szintén megterítettnek. (270) (11—*)

A díjak a lehető olcsóra szabvák, s nagyobb biztosító feleknél külön kedvezmények is nyújtanak.

Az előforduló károk köztudomás szerint azonnal rendeztetnek és fizettetnek.

A „VICTORIA“ évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti, s ily ezimen már eddig is több mint

négymillió

forintot juttatott vissza a közönség kezébe.

A szükséges nyomtatványok, feltételek, díjtáblák stb. betekinthetők a vidéki ügynökségeknél, úgy helyben a központon is.

Kolozsvártt, 1874. nyarán

„VICTORIA“ biztosító társaság
vezérügynöksége.

Legújabbban megjelentek és

Stein János erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében
Kolozsvártt kaphatók:

A különös kór- és gyógytan kézikönyve.

Orvostan hallgatók és gyakorló orvosok
igényeihez mérve.

Irta ilj. Purjesz Zsigmond
orvos-sebész tudor, szülész,

a m. k. tud. egyetem első bel-kórodájának tanár
segédje, a budapesti m. k. orvosegylet és m. kir.
természettudományi társulat r. tagja.

Csinos félvászon kötésben ára 3 frt.

Bock lipcei tanár legújabb egészség könyve.

Egészség-tan a nép számára,

mely megtanítja az embert az egészség fenntartására és helyreállítására.

Dr. BOCK KÁROLY lipcei tanár után átdolgozta dr. IZSÓ LAJOS.

Ára csak 1 forint.

Igazságügyi rendelekek tára.

Összeállítva dr. Siegmund Vilmos által.
Második évfolyam. I-só kötet. Ára 40 kr.

Az 1874. VIII. Törvényezikk a
méter-mérték behozataláról.

Hivatalos kiadás. Ára 50 kr.

A törvényszéki teremből.

Hazai és külföldi bünesetek és fenytő porok gyűjteménye.
Közi Hang Ferencz. 2 kötet. Ára 2 frt.

Holt Felix a Radicals.

Irta Georges Elliot. Angolból fordította Dominkovics Mária.
2 kötet. Ára 3 frt.

Mit beszél a világ?

Regény. Irta K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt 20 kr.

(1—3)

(387)

S03 sz. 1874.

(1—3)

(386)

Sz. 37405. — 1874.

Hirdetés.

(211)

(2—19)

„PURITAS“ Haj-illító-tej.

A „Puritas“ nem hajfesték, hanem tejnemű folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifjít, sz-az lassanként, még pedig legkésőbb tizenöt nap alatt ama színt visszaadja, melylyel eredetileg bírt!

A „Puritas“ nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetzés szerint vízzel mosathat, lehet fehérrel átvont vánkoston aludni és gőzfürdőt használhatni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

„PURITAS“ nem fest, hanem ifjít.

A használat

a világon a legegyszerűbb. A tejből a kézre öntetik, s addig dörzsöltetik vele a haj, míg kellően meg van nedvesítve, s ez mindennap egyszer ismételtetik. Ebből áll az egész. Ha a haj ismét visszanyerte eredeti természetes színt, mi rendszeren tíz-tizenöt nap múlva történik, további fenntartására elegendő a tejként hetenkint 2—3-szor való használata, s úgy bajusz-, pofa- és teleszakál, valamint a legrosszabb női haj is megifjuttathatnak.

Egy üveg „Puritas“ Ára 2 frt. (postai szétküldésnél 20 krral több) a készpénzzel, vagy utánvételt kapható Franz Ottó és társánál Bécs, Mariahilferstrasse 38. sz.

Raktárak:

Fogarasz: J. P. Hermann gyógyszerész.
N. Szeged: Gürtler Károly.
Kolozsvárt: E. A. Valentini.
Segesvárt: J. B. Teutsch.

(334)

(12—12)

BERGL J.

kézmű- és csarnoka
BÉCSBEN,

Mariahilferstrasse 108 sz.

Egyetlen forrás csak valódi és jó árú vásárlására

27 kron.

Dívatós gyapjú-szővet, lüstre, skót kelme, valódi színi perkal, battist, fehér és színes brillantin, finom vászon-asztalnemű, ágynemű, fehér és színes sárvát, fehér gyöcs kendő, háló-, mousslin- és czicz függönyök, zsmeg-barchent, színes barchent, szőnyeg, selyemvő és sok más czikiz eladás.

Magasabb, de még is jutányos árban kaphatók dús választékban: mohair, lüstre, rips, cachemir, fekete és színes flanel, dívatós ruhakelmék, bútor-ripsz s más czikkek.

Megrendelések utánvét mellett pontosan teljesítetnek s kívánatra mustrák ingyen küldetnek.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.

1874. október 9-kén.

Oláhlaposbányán,

1874. október 9-kén.

A m. k. bányahivatal.